

Nowak, Marian

"Pozycja społeczna kobiety wiejskiej (Studium na przykładzie rejonu płockiego)", B. Tryfan, Warszawa 1968 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 5, 484

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

B. Tryfan, *Pozycja społeczna kobiety wiejskiej (Studium na przykładzie rejonu płockiego)*, Wyd. „Książka i Wiedza”, Warszawa 1968, s. 345.

Tezą przewodnią publikacji jest próba ukazania zmian zachodzących w sytuacji społecznej kobiety wiejskiej — w możliwie szerokim aspekcie problemów. Zmiany te rozpatrywane są w kontekście przemian zachodzących w rejonie poddanym wpływowi szybkiej industrializacji. Rejonem takim był w tym okresie rejon płocki.

Badania terenowe realizowano w 3 etapach, a materiał źródłowy stanowiła „Wielka Ankieta Wiejska”, uzupełniona ankietą szczegółową w roku 1965.

W ramach rejonu uprzemysławionego wyróżnia autorka wsie „nowoczesne” i „tradycyjne” (za kryterium podziału przyjęto liczbę ludności dwuzawodowej), dokonując między nimi analizy porównawczej.

Rozważania nad sytuacją kobiety wiejskiej przeprowadzono w oparciu o analizę następujących zagadnień: 1. wzory zawierania małżeństw, 2. wzrost autorytetu kobiety w rodzinie, 3. macierzyństwo biologiczne i społeczne, 4. zakres obowiązków jako wyraz integracji ról rodzinnych i zawodowych, 5. analiza funkcji czasu wolnego, 6. aktywność społeczna w środowisku. Zagadnienia te stanowią jednocześnie treść rozdziałów książki.

Zdaniem autorki industrializacja w swoim początkowym etapie nie powoduje istotnych przemian na korzyść kobiet w ich pozycji społecznej. Pozytywnie tę określałają te same czynniki co dawniej, a jedynie zmalało ich znaczenie. Zdobycie wykształcenia, zawodu, stanowiska w pracy czy uznania w środowisku — to czynniki, które

winne wpływać na wzrost jej pozycji. Tak się jednak nie dzieje i dopiero zawarcie formalnego związku małżeńskiego staje się elementem podniesienia jej pozycji społecznej.

Przejmowanie przez kobiety kierowniczej roli w sprawach produkcji i zbytu w rodzinach, w których mąż pracuje poza gospodarstwem, nie oznacza jednakże zrównania jej we wszystkich prawach. W dalszym ciągu podporządkowana jest męskiej „głowie rodziny”, co charakterystyczne jest dla ogółu ludności wiejskiej.

Wyrażna poprawa warunków materialnych, jak również wzrost mechanizacji procesów pracy oraz rozpowszechnianie się środków masowego przekazu powinny prowadzić do istotnych zmian w strukturze czasu kobiet, ich aspiracji i zainteresowań. Z drugiej zaś strony znaczny wzrost obowiązków produkcyjnych i rodzinnych, a także zacofanie obyczajowe powodują, że i w tej dziedzinie zmiany następują bardzo powoli.

Obok wniosków poznawczych autorka wyprowadza także wnioski postulatywne kierowane do praktyków. Zorganizowanie opieki nad dziećmi wiejskimi, wzrost świadczeń socjalnych na rzecz kobiet wiejskich, popularyzacja wiedzy medycznej, rozwój usług dla wsi, lepsze zaopatrzenie placówek handlowych oraz rozwój placówek kulturalno-oświatowych o odpowiednim wyposażeniu — oto dziedziny, w których autorka widzi, przy ich należytych rozwiązaniu, możliwości poprawy sytuacji kobiet wiejskich.